

3. Oksana Khotynska-Nor, Lidiia Moskvych and other. Role of Confidence and Supply Chain Strategy during Legitimization of Justice in Countries of Transitional Period. P. 533-534. URL: <https://ojs.excelingtech.co.uk/index.php/IJSCM/article/view/4104/2066>.

4. Santiso, Carlos. "The Elusive Quest for the Rule of Law : Promoting Judicial Reform in Latin America". Brazilian Journal of Political Economy 23, 2003. no 3. P. 112–134.

5. Гаудер Пол. Верховенство права в реальному світі / Пол Гаудер ; [пер. з англ.: Д.Вовк, В.Гончаров, К. Горобець та ін.. ; кер. Проекту Д.Лученко ; нау. Ред.. Д. Вовк]. – Харків : Право, 2018 – 392 с.

6. Моєсеєнко Д.М. форма постсоціалістичної держави: поняття, класифікація, тенденції розвитку. Дис... канд.юрид.наук.: 12.00.01. Запоріжжя, 2017. 255 с.

7. Постанова Великої Палати Верховного суду від 02 липня 2019 року у справі № 916/3006/17. URL: <http://www.ccu.gov.ua/dokument/7-ri2020>

8. Рішення Конституційного Суду України (Перший Сенат) у справі за конституційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Укркава» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої статті 88 Закону України «Про нотаріат» від 1 липня 2020 року № 7-р(І)/2020. URL: <http://www.ccu.gov.ua/dokument/7-ri2020?fbclid=IwAR0fGJnlNzMxOILZwOLvIk0auyrytw1HzmldKA0M4qjU9Mv912Vdd2AZFRM>.

Василик Віталій Валентинович,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день проблема реалізації, охорони та захисту прав людини у місцях позбавлення волі постає як одне з найважливіших завдань, адже розбудова європейської демократичної правової держави є неможливою без створення надійної та ефективної системи забезпечення прав і свобод особистості. Проблема прав особистості в цілому та прав осіб, засуджених до позбавлення волі, зокрема, має універсальний, багатоаспектний характер. Дана категорія — філософська, моральна,

політична й, одночасно, юридично значима як для окремих держав, так і для світового співтовариства, оскільки в будь-якій демократичній державі права та свободи людини і громадянина, їх обов'язки становлять найважливіший соціальний та політико-правовий інститут, що об'єктивно стає мірилом досягнень суспільства, показником його зрілості та цивілізованості.

Конституція України визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю. Дотримання прав людини є фундаментальною конституційною засадою в Україні, дія якої відповідно спрямовує всю сукупність суспільно-політичних відносин. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини проголошуються головним обов'язком держави.

В сучасних умовах суспільного та державного розвитку надзвичайна значущість даного питання зумовлює актуальність дослідження змісту і особливостей такого окремого аспекту проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина, як питання забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі. Права громадян, засуджених до позбавлення волі, являють собою важливий елемент їх правового статусу. Реальність і гарантованість прав дають можливість підвищити ефективність діяльності установ і органів, що виконують покарання, забезпечити законність при виконанні кримінального покарання, а також належний рівень дисципліни і внутрішнього порядку в органах та установах виконання покарань в Україні [1, с. 75].

Держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених, забезпечує необхідні умови для їх виправлення і ресоціалізації, соціальну і правову захищеність та їх особисту безпеку. Засуджені користуються всіма правами людини та громадянина, передбаченими Конституцією України, за винятком обмежень, визначених Кримінально-виконавчим Кодексом, іншими законами України, та особливих обмежень, встановлених вироком суду. Правовий статус засуджених іноземців і осіб без громадянства визначається законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правовий статус засуджених визначається законами України, виходячи із порядку і умов виконання та відбування конкретного виду покарання [2, с. 23].

Забезпечення правового захисту громадян, засуджених до позбавлення волі, являє собою відповідну діяльність цілої низки суб'єктів – загальнодержавних органів влади, правоохоронних та контролюючих органів, зокрема і відомчих, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських суб'єктів, – спрямовану на охорону та захист, відновлення й відстоювання прав, свобод і законних

інтересів засуджених, у тому числі за допомогою різних форм контролю (нагляду), застосовуваних у взаємозв'язку одна з одною [3, с. 465].

Як відзначають сучасні експерти, актуальним завданням сьогодні є розробка і прийняття ідеї сучасної європейської доктрини прав та свобод людини і громадянина, відповідно до якої мають формулюватися нормативно правові норми, у тому числі норми кримінального і кримінально-виконавчого права, що обмежують засуджених у багатьох конституційних і цивільних правах та свободах [4, с. 84].

Сучасні міжнародні правові стандарти у даній галузі орієнтують вітчизняного законодавця на чітке закріплення та забезпечення ефективної реалізації прав громадян, засуджених до позбавлення волі. Сьогодні Україна є учасником численних міжнародних договорів, вона визнає низку резолюцій та рішень міжнародних організацій, в першу чергу ООН, з питань дотримання прав засуджених. Серед таких рішень варто назвати такі міжнародні документи, як Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями, Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»), Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила та інші акти, що фіксують ті або інші параметри правового статусу осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі та інші покарання, стосуються питань виправлення й соціального перевиховання, розміщення засуджених, а також управління установами пенітенціарної системи [5, с. 10].

Розвиток системи забезпечення прав засуджених, особливо в контексті зазначених вище міжнародних актів, є своєрідним показником бажання та можливості України дотримуватись прийнятих зобов'язань, що безпосередньо впливає на її загальний міжнародний авторитет. Більше того, як відзначають вітчизняні експерти, належне забезпечення основних прав людини під час відбування покарання у вигляді позбавлення волі нерідко стає умовою для розвитку ефективного міжнародного співробітництва в інших важливих для України сферах — економічній, оборонній, гуманітарній та ін. Ключовим завданням процесу вдосконалення забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі, є адаптація національного законодавства до сучасних міжнародних стандартів [6, с. 16].

Ефективність забезпечення прав і свобод громадян, засуджених до позбавлення волі, безпосередньо пов'язана з тим, наскільки чітко та злагоджено у загальному механізмі забезпечення прав засуджених здійснюється взаємодія усіх державних та громадських суб'єктів — органів державної влади і місцевого самоврядування, їх посадових та

службових осіб, громадських об'єднань і організацій, осіб, які мають відповідні завдання, функції та адміністративні повноваження у даній сфері діяльності [7, с. 110].

Можна відзначити, що сьогодні основні вимоги норм міжнародного права знайшли досить повне відбиття в національному законодавстві України, яке здебільшого відповідає параметрам, запропонованим міжнародними стандартами до поводження з засудженими. Так, зокрема, з урахуванням сучасних вимог міжнародно-правових норм за останній час були внесені суттєві зміни до статей Кримінально-виконавчого Кодексу України, а також цілої низки законів відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених», розроблено низку проектів змін до законодавчих актів України щодо адаптації порядку застосування окремих інститутів кримінального та адміністративного права до сучасних європейських стандартів та ін. Тож у цьому зв'язку основні проблеми функціонування та розвитку забезпечення прав громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні, наразі вбачаються не стільки в принциповій відмінності вітчизняного законодавства від законодавства провідних європейських країн, скільки в проблемах його реалізації, обумовлених, зокрема, досить обмеженими економічними та соціальними можливостями країни, а також низьким рівнем правової культури.

Список використаних джерел

1. Авер'янов В. Б. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади: питання теорії та практика реалізації. Право України. 2010. № 3. С. 72-79.
2. Афанасенко С. І. Поняття та загальна характеристика особи засудженого до позбавлення волі. Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 1. С. 22-23.
3. Бараш Є. Ю. Деякі проблеми роботи з персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України та шляхи їх вирішення. Митна справа. 2011. № 6 (78). Частина 2, Книга 2. С. 464–470.
4. Баулін Ю. В. Теоретико-методологічні проблеми кримінально-правової науки в Україні // Правова доктрина — основа формування правової системи держави: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'ятитом. моногр. «Правова доктрина України» (Харків, 20-21 листопада 2013 р.). Харків, 2013. С. 80–88. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7151/1/Baulin_80.pdf
5. Беззуб І. Реформа Державної пенітенціарної служби України: від карального до реабілітаційного підходу // Громадська думка про правотворення. Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних

матеріалів/Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі». 2016. № 1 (104). С. 7-15. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2016/1.pdf>.

6. Іваньков А. І. Міжнародно-правові стандарти у сфері забезпечення захисту прав засуджених до позбавлення волі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2016. 16 с.

7. Ковальов А. В. Законодавчі аспекти регулювання прав та свобод засуджених в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 5. Т. 2. С. 106-109.

Якимець Олексій Іванович,

професор кафедри цивільного права і
процесу Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ

Побудова дійсно соціальної та правової держави – тривалий процес, що вимагає значних зусиль, як органів публічного управління, так і багатьох інститутів громадянського суспільства. Саме соціальна держава дає можливість спокійно і планомірно розвиватися особистості, бере під свій особливий захист окремі категорії громадян, які в силу об'єктивних та суб'єктивних причин не можуть в повній мірі реалізувати свої права в різних сферах публічного управління.

Питання соціального захисту співробітників поліції має безпосереднє відношення до конституційного положення, що проголошує у ст. 1 Конституції України Україну соціальною державою [1]. Політика України спрямована на створення таких умов, які забезпечували б гідне життя та вільний розвиток людини. Принцип соціального захисту співробітників поліції є одним із найважливіших принципів служби. Розглядаючи питання щодо принципів організації та проходження служби в правоохоронних органах, В. В. Мітрохін вказує, що в сучасний період як ніколи необхідне матеріальне стимулювання державних службовців, публічних розподіл соціальних пільг [6, с. 693]. Подібну точку зору має і С. П. Матвєєв, який наголошує сучасна модернізація державної правоохоронної служби неможлива без посилення гарантій соціального захисту її співробітників [5, с. 8].

Як бачимо, правовий та соціальний статус співробітника поліції в силу належності до особливого виду державної служби налічує ряд обмежень, закріплених у відповідних законодавчих чи відомчих